

บทวิจารณ์หนังสือเรื่องปรัชญาการศึกษาไทยตามแนวพระราชดำริ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 (การศึกษาสมบูรณ)

Book Review: Thai Educational Philosophy According to
the Royal Initiatives of His Majesty King Bhumibol Adulyadej,
Rama IX (Holistic Education)

นิตียา คำพันธ์

Nitiya Khampan

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Faculty of Education (Thai Language)

Mahamakut Buddhist University

มนัสวี มนต์ปัญญาวัฒนา

Manatsawee Monpannawattana

สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล

Institute for Innovative learning Mahidol University

สุชาติ บุชย์ชญาณนท์

Suchat Butjayanon

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Ubonratchathani Rajabhat University

E-Mail: nitiya.kam@student.mbu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received) : 1 มกราคม 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 29 มิถุนายน 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 29 มิถุนายน 2568

ผู้เขียน : ดร. สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์

พิมพ์ : นางสาวลักขณา วิพัฒน์พงศ์

ตรวจทานรูปเล่ม : นางสมศิริ โพธิ์พุ่ม ครูชำนาญการพิเศษ ภาษาไทย

ปีที่พิมพ์ : 2560

พิมพ์ครั้งที่ : 1

จำนวนหน้า : ความหนา 116 หน้า จำนวน 11 บท

ISBN : 978-616-445-526-9

1. บทนำ

หนังสือ “ปรัชญาการศึกษาไทยตามแนวพระราชดำริ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 (การศึกษาสมบูรณ์) การศึกษาสมบูรณ์ เป็นวิธีหรือแนวทางในการจัดการศึกษาตามแนวพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ผู้วิเคราะห์ได้ทำการวิจัยการจัดการศึกษาตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ไว้เมื่อปี พ.ศ. 2549 เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติที่พระองค์ได้ทรงพระกรุณาทุ่มเท มุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดและได้เขียนหนังสือการศึกษาพอเพียงตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อ ปี พ.ศ. 2550 เพื่อเป็นองค์ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ในเวลาต่อมา ปี พ.ศ. 2559 ผู้เขียนมีความรู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณยิ่ง จึงได้ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติม นำเสนอเป็นปรัชญาการศึกษาไทย ตามแนวพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระองค์เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในทางการศึกษาได้มีความเข้าใจ เกิดความตระหนัก มุ่งมั่นพัฒนาสืบสานพระราชปณิธานของพระองค์ตลอดไป

2. สารสำคัญของหนังสือ

สารสำคัญของเนื้อหาที่พบในหนังสือเล่มนี้ เนื้อหาของหนังสือแบ่งออกเป็น 11 บท คือ ปรัชญา ปรัชญาการศึกษา พระมหากษัตริย์นักพัฒนา พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ปรัชญาการศึกษาไทยตามแนวพระราชดำริ การศึกษามีหลักการหรือจุดมุ่งหมายอะไร วิธีหรือแนวทางการจัดการศึกษาเป็นอย่างไร การจัดการศึกษาตามแนวพระราชดำริ (การศึกษาสมบูรณ์) การนำแนวพระราชดำริทางการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ วิธีหรือแนวทางการจัดการศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ในช่วงนี้แรกของหนังสือกล่าวถึงปรัชญาของการศึกษา ช่วงกลางเป็นหลักการและจุดมุ่งหมายในการศึกษา และช่วงสุดท้ายเป็นการนำแนวทางพระราชดำริไปสู่การปฏิบัติ

บทที่ 1 ปรัชญา

ในบทนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึง ปรัชญาเฉพาะหรือปรัชญาประยุกต์ เป็นปรัชญาที่มุ่งศึกษาให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นในแต่ละสาขา ทำให้พบปัญหาทางปรัชญาที่เกี่ยวกับ ความหมายเนื้อหา วิธีการปฏิบัติ ซึ่งจะแปรเปลี่ยนไปตามวิวัฒนาการและค่านิยมของสังคมจนทำให้เกิดเป็นปรัชญาใหม่เฉพาะสาขาวิชานั้นๆ เป็นปรัชญาประยุกต์ เช่น ปรัชญาสังคม ปรัชญาประวัติศาสตร์ ปรัชญากฎหมาย ปรัชญาวิทยาศาสตร์ ปรัชญาการศึกษาและอื่นๆ เป็นต้น

บทที่ 2 ปรัชญาการศึกษา

ในบทนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึง แนวทางในการศึกษาปรัชญาการศึกษาที่เป็นแนวคิดไปสู่การปฏิบัติการในกระบวนการจัดการศึกษานั้น ตั้งแต่สมัยอริสโตเติล (Aristotle) ได้มีการแบ่งออกเป็นส่วนๆ เพื่อพิจารณาเป็นหัวข้อที่เกี่ยวข้องและสะดวกต่อการนำไปจัดการศึกษา เช่น 1. ความหมายของการศึกษา (การศึกษาคืออะไร) 2. ความมุ่งหมายของการศึกษา (การศึกษาเพื่ออะไร) 3. นโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษา (วิธีการจัดอย่างไร) 4. แนวคิดการจัดหลักสูตร (จัดอะไร จัดอย่างไร มีเงื่อนไขอย่างไร) 5. หลักการฝึกอบรมจริยธรรม (จัดอย่างไร) 6. หลักการสอน (มีหลักการสอนอย่างไร) 7 แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียน (ระบบของโรงเรียนเป็น

อย่างไร) จากการศึกษา วิเคราะห์ วิจารณ์ ปรัชญาการศึกษาในลัทธิต่างๆ ตลอดช่วงระยะเวลาถือกำเนิดของปรัชญาถึงในปัจจุบัน การศึกษาทำความเข้าใจระบบปรัชญาแม่บทจะศึกษาความรู้ใน 3 ส่วน คือ อภิปรัชญา (ภวตถวิทยา) ญาณวิทยาและคุณวิทยา

บทที่ 3 พระมหากษัตริย์นักพัฒนา

ในบทนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้านการเจริญสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศทั้งในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย ยุโรปและอเมริกาโดยเสด็จพระราชดำเนินไปด้วยพระองค์เอง สร้างความเชื่อมั่นศรัทธาต่อประเทศและประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมของชาวไทยให้ประจักษ์ต่อนานาอารยประเทศ อีกด้วย รวมทั้งทรงต้อนรับพระราชอาคันตุกะซึ่งเป็นประมุขของประเทศต่างๆ ที่เสด็จมาเยือนประเทศไทยจากพระราชกรณียกิจดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดสัมพันธไมตรีที่ดีกับประชาชนและหมู่ชนานาประเทศอย่างยิ่ง ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าพระองค์ท่านเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์เดียวของโลกที่ทรงครองราชย์สมบัติอย่างยาวนาน และทรงตรากตรำพระวรกาย มีเวลาพักผ่อนพระราชอิริยาบถและบรรทมเพียงเล็กน้อย เพื่อทรงพระราชกรณียกิจ สมดังปวงชนชาวไทยได้ถวายพระราชสมัญญา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ว่า "พระภัทรมหาราช" ซึ่งแปลความว่าพระเจ้าแผ่นดินผู้ทรงความเจริญอันยิ่งใหญ่

บทที่ 4 พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ในบทนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึง พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชนั้น จะมีความเกี่ยวข้องสอดคล้องกับผู้รับพระราชทานทั้งความแตกต่างของวัย อาชีพ ความเชื่อ ในทางศาสนาและประการสำคัญประกอบไปด้วยเนื้อหาถึงแก่นแท้ อุทิศการณ์และจริยธรรม อันเป็นพื้นฐานของสาขาวิชานั้นๆ อย่างแท้จริง แสดงถึงพระอัจฉริยภาพพระปรีชาสามารถที่สมควรจะน้อมนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บังเกิดผลสร้างความเจริญต่อสังคม ชชาติบ้านเมืองต่อไปในอนาคต

บทที่ 5 ปรัชญาการศึกษาไทยตามแนวพระราชดำริ

ในบทนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึง ระบอบการกิจกรรม อันสำคัญของสังคมและรัฐเพื่อการพัฒนาบุคคลและประชาชนเพื่อการ พัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การศึกษาสร้างและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ การศึกษาเป็นกระบวนการ ที่ต้องจัดการให้สมบูรณ์โดยการพัฒนาศักยภาพบุคคลให้มีความรู้ คู่คุณธรรมด้วยการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการรับการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เรียนรู้ด้วยการคิดพิจารณาไตร่ตรองใคร่ครวญกลับไปกลับมาเกิดความรู้แจ้งเห็นจริง ผูกพันอบรมจนเกิดทักษะ เชื่อมโยงเกิดเป็นความรู้ตลอดทำให้รู้เท่าทัน สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบด้วยการยึดมั่นหลักของ คุณธรรมประจำใจในการดำรงชีวิตและการปฏิบัติงาน พัฒนาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีปัญญา ขอบเขตของการศึกษาจึงเป็นบทบาทหน้าที่ของทุกคนทุกส่วน ที่จะต้องจัดการศึกษาให้บุคคลและประชาชนได้เกิดการ เรียนรู้ตลอดเวลา สอดคล้องกับสภาพความต้องการของบุคคลและสังคม ครอบคลุม ทุกคน เวลา เรื่อง สภาพ ระบบ เพื่อเอื้อต่อการเข้า ถึงการศึกษาอย่างไม่จำกัด ครอบคลุมทุกมิติต่างๆ

บทที่ 6 การศึกษามีหลักการหรือจุดมุ่งหมายอะไร

ในบทนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึง การศึกษามีหลักการหรือมุ่งหมาย

1. การศึกษาเพื่อพัฒนาสร้างองค์ความรู้ ความคิดเป็นพื้นฐานอันสำคัญของบุคคลและสังคม ที่จะพัฒนาองค์ความรู้เป็นพื้นฐานรองรับการพัฒนาที่สูงขึ้น การสร้างองค์ความรู้ความคิดจะต้องไม่แยกส่วนต้องบูรณาการในความรู้ความคิดของวิชาต่างๆ

2. การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นรากฐานที่จำเป็นของบุคคลเพื่อให้มีชีวิตที่เป็นสุขทางด้านร่างกายและจิตใจด้วยการรู้จักการจัดการตนเองตนเอง สร้างความรู้ความเข้าใจที่มีเจตคติที่ดีนำความรู้ทักษะไปพัฒนา

3. การสื่อสารเพื่อพัฒนาศักยภาพ เป็นการเตรียมความพร้อมให้บุคคลมีความมั่นใจ ค้นพบตัวเองได้มีวิธีดำเนินชีวิตที่เหมาะสมแก่สภาพและฐานะความแตกต่างของแต่ละบุคคลอย่างเพียงพอและเตรียมความพร้อมปัจจัยด้านความรู้ความคิดคุณธรรมและจริยธรรม

4. การศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถภาพ เป็นการเสริมสร้างความสามารถของบุคคลโดยการนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่เป็นศักยภาพมีอยู่ในตัวบุคคลให้รู้จักประยุกต์บูรณาการ ความรู้ ความคิด ทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่างๆ

5. การศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นการสร้างเสริมหล่อหลอม รูปแบบให้บุคคลมีความรู้ ความคิด ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีเหมาะสมมีเหตุผลเชิงจริยธรรม

บทที่ 7 วิธีหรือแนวทางการจัดการศึกษา

ในบทนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อบรรลุหลักการของการศึกษา

1. การส่งเสริมการแก้ปัญหาและการแสวงหาข้อเท็จจริงด้วยการให้ความรู้ ความเข้าใจ ในหลักของเหตุผลที่เป็นข้อเท็จจริง รู้หลักวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา

2. การส่งเสริมการบูรณาการองค์ความรู้ด้วยการให้ความรู้ความเข้าใจฝึกฝนอบรมการคิดวิเคราะห์ อธิบายความเชื่อมโยงของสรรพสิ่งต่างๆอย่างมีเหตุผล

3. การส่งเสริมการประยุกต์สู่การปฏิบัติด้วยการส่งเสริม และการประยุกต์แนวคิดทฤษฎีด้วยการให้ผู้เรียนได้แสวงหาและเรียนรู้อย่างหลากหลาย

4. การสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วยการให้ความรู้ความเข้าใจ เจตคติ ที่ดีและฝึกฝนให้เป็นผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรม

บทที่ 8 การจัดการศึกษาตามแนวพระราชดำริ (การศึกษาสมบูรณ)

ในบทนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึง การศึกษาสมบูรณ วิธีหรือแนวทางการจัดการศึกษา

- ส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ ความคิด มีปัญญา มีวิธีคิด บูรณาการองค์ ความรู้ ค้นพบทางเลือก ประยุกต์ สร้างนวัตกรรมเพื่อการปฏิบัติสู่การ ดำรงชีวิต

- ส่งเสริมให้บุคคลมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ มีเจตคติ มี ทักษะในการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงคุณธรรมจริยธรรม ดำรงชีวิตบน พื้นฐานความซื่อสัตย์สุจริต อดทน อดออม ขยันหมั่นเพียร เสียสละเพื่อส่วนรวม

- ส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ ความ เข้าใจ มีทักษะในการแก้ปัญหา อย่างเป็นระบบ พึ่งตนเองพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพ ของสังคมยุคสมัยและศีลธรรมผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

- ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษา มี ความรู้ ความเข้าใจและมี ประสบการณ์ จริงใจ จริงจังอย่างต่อเนื่อง จัดการศึกษาทุกระดับของ ชีวิตครบถ้วนบริบูรณ์ทุกระดับ ครอบคลุมสมดุล เชื่อมโยงทุก ขั้นตอนเป็น การศึกษาสมบูรณ์

- ครู อาจารย์มีความตระหนักและสำนึก มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะในการสอนและอบรม มีพฤติกรรมที่เหมาะสม สอน วิธีเรียน พัฒนาตนเองและดูแล ผู้เรียนด้วยความจริงใจและจริงจัง

- นักเรียนนักศึกษา มีวิธีเรียน เรียน ความรู้รอบร้อมความดี ฝึกหัดวินัยให้มี ความพร้อม การศึกษาที่สมบูรณ์ ต้องเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความรู้ มีคุณธรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหา และพัฒนา คุณภาพชีวิตของตน ดำรงตนอยู่ในสังคมได้ทุกยุคสมัยดำรงชีวิตอยู่อย่างมีเหตุผล

บทที่ 9 การนำแนวพระราชดำริทางการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

ในบทนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึง การนำแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทางการศึกษาไปสู่การปฏิบัติระดับต่าง ๆ นั้น วิธีหรือแนวทางการจัดการศึกษา และมีผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาควรจะนำไปสู่การพิจารณา

บทที่ 10 วิธีหรือแนวทางการจัดการศึกษา

ในบทนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึง

1. การส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ ความคิด มีปัญญา มีวิธีคิด บูรณาการองค์ความรู้ ค้นพบทางเลือก ประยุกต์สร้างนวัตกรรมเพื่อปฏิบัติสู่การดำรงชีวิต ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักวิธีเรียนด้วยการสอนวิธีเรียนตามหลักหัวใจนักปราชญ์ เป็นการพัฒนาทักษะ การฟัง การอ่าน ความคิด การถาม การเขียน เพื่อผู้เรียนเกิดทักษะมากขึ้น

2. การส่งเสริมให้บุคคลมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ มีเจตคติ มีทักษะในการคิดอย่างมีเชิงจริยธรรม ดำรงชีวิตบนพื้นฐานความซื่อสัตย์สุจริต อดทน อดออม ขยันหมั่นเพียร เสียสละเพื่อส่วน ด้วยการจัดกิจกรรมการสอนโดยมุ่งปลูก สำนึกของผู้เรียนในด้านคุณธรรมจริยธรรมเพราะเมื่อเกิดจิตสำนึกแล้วจะมี เกณฑ์คดียที่ดี นำไปสู่การเลือกปฏิบัติที่เหมาะสม บูรณาการผสมผสานหลักคุณธรรมจริยธรรมในเนื้อหาสาระ และการเรียนทุกรายวิชาเน้นความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีวินัย มีความรับผิดชอบเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มี ความรู้คู่กับคุณธรรม ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ถูก ผิด ควรไม่ควร เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมี เหตุผลเชิงคุณธรรมจริยธรรมสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

3. การส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ พึ่งตนเอง พัฒนาคุณภาพชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพสังคม ยุคสมัยและศีลธรรม ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักของเหตุผล เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการตามหลัก อริยสัจสี่ หรือกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นำองค์ความรู้ต่างๆ มาบูรณาการปรับใช้ เพื่อก่อให้เกิดความ เข้าใจในหลักของเหตุเป็นปัจจัยก่อให้เกิดผลตามของธรรมชาติเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและพึ่งตนเองได้

บทที่ 11 การศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

ในบทนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึง

1. ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษา เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบในการจัดการศึกษาทุกระดับ ซึ่งมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาหรือนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อบรรลุตามหลักการหรือ จุดมุ่งหมาย ตามวิธีหรือแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อเป็นการศึกษาที่สมบูรณ์ ควรปฏิบัติโดยผู้รับผิดชอบใน การจัดการศึกษาในทุกระดับจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะทางการศึกษา ด้านความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับ การศึกษา

2. ครู อาจารย์ ผู้ปฏิบัติงาน ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติด้านการศึกษาอันประกอบไปด้วยผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครู อาจารย์ในสถานศึกษาต่างๆ มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงที่นำวิธีหรือแนวทางในการจัดการศึกษาสมบูรณ์สู่การปฏิบัติ ก่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ควรปฏิบัติ โดยผู้รับผิดชอบในการจัดการการศึกษาในระดับปฏิบัติการทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครู อาจารย์จะต้องกำหนดนโยบายหลักร่วมกันในการพัฒนาทางด้านวิชาการที่ส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง การปลูกฝัง ส่งเสริม พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และต้องปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมเป็นตัว แบบที่ดีในสถานศึกษาและสังคม

3. นักเรียน นักศึกษา ผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในกระบวนการการศึกษาที่ได้รับการพัฒนา เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดำรงตนอยู่ในสังคมได้ทุกยุคสมัยและดำรงชีวิตอยู่อย่างมีเหตุผล ควรปฏิบัติ โดยนักเรียน นักศึกษา ต้องมีวิธีการเรียนที่ดีเหมาะสมและปรับวิธีการจากการเสนอแนะของครู อาจารย์ให้สอดคล้องกับ สภาพและความต้องการของผู้เรียน มีความตั้งใจ มุ่งมั่นขยันหมั่นเพียรหลีกเลี่ยงอบายมุข

4. ผู้ปกครอง ครอบครัว สังคม เป็นสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาสมบูรณ์เป็น อย่างยิ่ง เนื่องจากมีอิสระปราศจากการกำกับ ควบคุม ส่งผลต่อเด็กและเยาวชนโดยตรง ผู้ปกครองของผู้เรียน ต้องเปลี่ยนค่านิยมในความเชื่อที่พึ่งพิงรัฐอย่างเดียวเพราะคิดว่าสถานศึกษาจะเป็นที่อบรมสร้างสรรค์ให้บุตร หลานเป็นคนดีโดยปราศจากการดูแลเอาใจใส่ที่แท้จริง

5. รัฐ ช่วงระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ตามสังคมโลกและเราไม่สามารถกำหนดและ กำกับฐานะและบทบาทบนเวทีโลกได้บางเรื่องเราไม่ควรตาม แต่ควรตั้งอยู่อยู่บนพื้นฐานที่แท้จริงของเรา ปมพะเยาเยาวชนให้เข้มแข็งตามศักยภาพของเราที่ต้องจริงใจและมุ่งมั่นที่สุด การนำหลักการจัดการการศึกษา สมบูรณ์ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ควรนำมาพิจารณา การศึกษา

3. บทวิจารณ์

ในหนังสือเล่มนี้ ผู้วิจารณ์ได้ทราบถึงคุณค่าของหนังสือในจุดเด่นที่ควรแก่การสนับสนุน และส่วนที่เป็น จุดด้อยอันควรแก่การนำไปแก้ไข ดังนี้

จุดเด่นและคุณค่าของหนังสือ

จุดเด่นที่สุดของหนังสือเล่มนี้อยู่ที่เนื้อหาในส่วนแรกมีมิติน่าเชื่อถือ เป็นการนำแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มาแก้ไขปัญหาการศึกษาในไทย ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น

ภาษาและรูปแบบการเขียน

หนังสือเล่มนี้ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย อ่านได้เข้าใจถึงเนื้อหาที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อ มีการใช้คำและสำนวนที่เป็นคำแนะนำชี้แนะกระตุ้นความคิดของผู้อ่าน ให้ผู้อ่านได้คิดตาม เป็นคำแนะนำที่ใช้ภาษาง่ายแม้จะมีความราชาศัพท์อยู่ แต่ก็พอเข้าใจได้

รูปแบบเนื้อหาของหนังสือ

เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ มีการเขียนเนื้อหาสำนวนเชิงให้คำแนะนำ ยกสำนวนให้เห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น นำเสนอเนื้อหาที่หลากหลาย ด้วยภาษาและถ้อยคำที่เข้าใจง่าย รวมไปถึงได้สอดแทรกข้อความหรือสำนวนที่เข้าใจหรือเข้าถึงง่าย หรือยกตัวอย่างที่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหามาเปรียบเทียบ แต่มีการวางเนื้อหาแบบเชื่อมโยงเกี่ยวเนื่องกัน เพื่อให้เห็นภาพ

เป้าหมาย/ประโยชน์ของหนังสือ

การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยที่สำคัญมาก ดังนั้นเราต้องมีปรัชญาการศึกษาที่มีความหลากหลายที่เกิดและมีแง่มุมที่เป็นประโยชน์โดยช่วยทำให้เกิดความยืดหยุ่นเข้ากับสถานการณ์ มุ่งเน้นให้การศึกษาไทยมีการพัฒนาไปในทางที่ดียิ่งขึ้น เพื่ออนาคตและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนในสังคมไทย

จุดควรพัฒนาของหนังสือ

การออกแบบปกหนังสือไม่น่าสนใจ ดูเรียบง่ายและไม่น่าดึงดูดผู้อ่าน การใช้คำที่เป็นภาษาทางการมากเกินไป มีคำที่ไม่เคยเห็นทำให้ผู้อ่านต้องไปหาคำแปลเอง เพราะไม่มีการแปลคำว่า หมายถึงอะไร มีความหมายว่าอย่างไร ให้เข้าใจง่ายขึ้น เพื่อที่จะลดความน่าเบื่อของการอ่านให้น้อยลง

ข้อเสนอแนะ

ควรใช้คำที่เรียบง่าย เข้าใจง่าย คำที่ไม่เป็นทางการมาก เพื่อเข้าถึงกลุ่มผู้อ่านมากขึ้นกว่านี้ เพราะเป็นหนังสือที่มีความรู้และเป็นประโยชน์อย่างมากกับยุคสมัยในปัจจุบัน

4. บทสรุป

หนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาวิกฤตของการศึกษาไทย โดยการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มาเป็นแนวทางการปรับใช้กับการศึกษาไทย โดยมีปรัชญาการศึกษา มีหลักการและจุดหมายในการศึกษา วิธีและแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาการศึกษาของไทย และนำแนวพระราชดำริทางการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ เพื่อการศึกษาที่ดีและมีการพัฒนาขึ้น

บรรณานุกรม

สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. (2560). **ปรัชญาการศึกษาไทยตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 (การศึกษาสมบรูณ์)**. กรุงเทพมหานคร, จัดพิมพ์โดย นางสาวลักขณา วิพัฒน์พงศ์.